

JOHANNA
VEHKOO

OIKEUS
JUTTU

Sisältää kirjailijan jälkisanat
oikeuden päätöksestä.

KOSMOS

OIKEUSJUTTU

Johanna Vehkoo on tutkiva toimittaja, kirjailija ja yksi verkkojulkaisu Long Playn perustajista. Toimittajana Vehkoo on erikoistunut misinformaatioon ja paskapuheen tunnistamiseen. Hän on kirjoittanut kirjoja verkkovihasta, journalismista ja urbaaneista raunioista. Vehkoo sai Suomen PENin sananvapauspalkinnon vuonna 2019. Lisäksi Vehkoon ja Emmi Niemisen journalistinen sarjakuvateos *Vihan ja inhon internet* oli vuoden 2018 Sarjakuva Finlandia -ehdokkaas ja voitti Nuori voima -palkinnon.

Teokset:

Vihan ja inhon internet, 2017 (yhdessä Emmi Niemisen kanssa)

Valheenpaljastajan käsikirja, 2019

Oikeusjuttu, 2021, 2023

**OI
KE
US
JUT
TU**

**JOHANNA
VEHKOO**

***KOSMOS**

Kirjan kirjoittamista ovat tukeneet Journalistisen kulttuurin edistämissäätiö, Suomen Kulttuurirahaston Pirkanmaan rahasto ja WSOY:n kirjallisuussäätiö.

Ensimmäinen painos ilmestyi 2021.
Täydennetyin laitoksen ensimmäinen painos ilmestyi 2023.

© Johanna Vehkoo ja Kustannusyhtiö Kosmos 2021

Kosmos on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

ISBN 978-952-352-265-7

Painettu EU:ssa

”Tehän tunnette varmaankin tuomioistuimen paljon paremmin kuin minä, minä en tiedä paljonkaan muuta kuin mitä olen kuullut siitä, kylläkin aivan erilaisilta henkilöiltä. Siitä kaikki ovat yhtä mieltä, ettei kevytmielisiä syytöksiä esitetä ja että tuomioistuin, kun se kerran syyttää, on lujasti vakuuttunut syytetyn syyllisyydestä sekä että sitä on hyvin vaikea saada luopumaan tästä vakaumuksestaan.”

”Vaikeatako?” maalari kysyi ja heilautti kättään korkealle. ”Siitä ei tuomioistuin luovu milloinkaan. Jos minä nyt maalaisin täällä kaikki tuomarit samalle kankaalle ja te puolustautuisitte tämän kankaan edessä, olisi yrityksenne tuloksellisempi kuin todellisen tuomioistuimen edessä.”

FRANZ KAFKA: OIKEUSJUTTU, 1925
(SUOM. AARNO PEROMIES 1975)

2016

jolloin kirjoitin Facebookiin natsipelleistä

Antakaas, kun kerron.

Olin Töölön uimahallissa tarkoitukseni mennä vesijuoksemaan, mutta vessassa huomasin, että alushousuissa oli hieman verta. Puin hätäisesti päälleni ja kävelin ulos soittamaan puolisololleni. Nousin bussiin, istuin neljän penkin paikalle. Parin pysäkin jälkeen minua vastapäätä istahti tuttu nainen koiransa kanssa. Yritin jutella vaivattomia hyvänpäivän juttuja. En muista yhtään, mistä aiheesta.

Puoliso odotti kotona, halasi. Soitin Kättilöopiston päivystykseen, käskivät tulla ultraan.

Menimme bussilla. Matka oli piinallisen pitkä. Vielä jonotuksen ajan saatoimme uskotella toisillemme, että kyllähän kaikki voi olla aivan hyvin. Mutta kun makasin tutkimuspöydällä ja lääkäri liikutti ultraääni-laitteen päätä vatsallani, näin hänen ilmeettömistä kasvoistaan, ettei mikään ollut enää hyvin.

Sykettä ei kuulunut. Lääkäri arvioi, että se oli sammunut jo joitakin viikkoja aiemmin. Luulin olleeni yhdennellätoista viikolla, ensimmäinen ultraäänitutkimus olisi ollut muutaman päivän päästä. Mutta todellisuudessa raskaus oli päättynyt kenties jo kuudennella tai seitsemännellä viikolla. Lääketieteellisellä kielellä tällaista kutsutaan keskeytyneeksi keskenmenoksi.

Omakanta 30.10.2016

Kyseessä abortus inhibitus -tilanne. Keskusteltu pitkään. Järkyttyneitä miehensä kanssa tilanteesta. Saa Cytotecit mukaan, miehen mahdollista olla tänään kotona. Koska nyt vuotoa, niin Cytotecit ottaa suun kautta. Tekee raskautestin neljän viikon kuluttua, varmistaa, että negatiivinen. Mikäli vuoto ei lähde käyntiin tai ongelmia, niin on yhteydessä. Seuraavaa raskautta voivat yrittää omien kuukautisten jälkeen.

TAPAHTUMADIAGNOOSIT (DIAGNOOSI)

O02.1

Sikiön varhainen kuolema ja jääminen kohtuun

Kotiin menimme taksilla. Mies kävi apteekista hake-massa lääkkeelliseen tyhjennykseen tarvittavan Cytotecin. Sitä käytetään raskaudenkeskeytyksissä ja joskus myös synnytyksissä käynnistämisen apuna, sillä se käynnistää kohtulihaksen supistukset. Lääkekeellinen tyhjennys on siis vähän niin kuin simuloitu synnytys, jonka tuloksena on vain tummanpunaisia verihyytymiä.

Toisin sanottuna lääke poistaisi kohdustani sen, mitä alkioista oli jäljellä. Olin äänettömän kauhun vallassa. Miksen ollut koskaan kuullut, että naisia lähetetään kotiin hoitamaan tämä tyhjennys itse? Olin kuvitellut, että näissä tilanteissa tehdään kaavinta sairaalassa.

Otin lääkkeen ja odotin muutaman tunnin. Sitten se alkoi.

Fyysinen kipu oli pahinta, mitä olen koskaan kokenut, ja minä olen sentään murtanut kaksi raajaa, kokenut millainen on hirvittävä migreeni ja kärsinyt kammottavista kuukautiskivuista. Olin saanut reseptit myös voimakkaisiin kipulääkkeisiin, mutta niistä ei tuntunut olevan mitään apua. Makasin suihkun lattialla sykkyrässä, itkin ja karjuin kuin eläin, joka olen.

Parin päivän kuluttua jouduin tekemään koko homman uudestaan. Kaikki ei ollut tullut ulos kohdustani.

Tämän kuvan muistan: olin kyykyssä suihkun lattialla ja puskin ulos istukan palasia tai mitä lie hyhmää. Puolisoni toi minulle mustaherukkamehua ja suklaapatukan. Hiki virtasi otsallani ja kädet tärisivät kuin horkkatautisella, kun ahmin Twixiä. Muisti noteeraa banaalit yksityiskohdat ja heittää muun menemään.

Mietin, mikä olisi keskenmenon lisäksi toinen tilanne, jossa ihminen lähetettäisiin sairaalasta kotiin suorittamaan itselleen lääketieteellistä toimenpidettä ja kärsimään tällaisia helvetintuskia. Ei sellaista ole.

Omakanta 1.11.2016

30.10. todettu abortus inhibitus h. 10+ vastaten h. 6+ ultraäänellä. Nyt Cytotecien oton jälkeen ensin alkoi vähän vuoto, jatkuu edelleen ja voimakkaita kipukohtauksia.

NYKYTILA (STATUS)

Ex utero tulee mens-runsainen vuoto. Nähdään nyt kohtuontelon fundaalisesti lähteneen tyhjentyään ja cervix-corpora rajalla on 27 mm pitkä ja 8 mm leveä muutos, joka ikään kuin syntymäisillään ulos. Kohtu ei erityisemmin aristele ja vapaassa vatsaontelossa ei ole poikkeavaa.

SUUNNITELMA

Tulkitaan tilanne menossa olevaksi keskenmenon lääkkeelliseksi hoitamiseksi. Kertaalleen Cytotec 0.4 mg ja kipulääkityksiä. Potilas vaikuttaa kotiutumiskuntoselta ja neuvotaan tarvittaessa tulemaan päivystykseen kipulääkityksenkin tarpeen vuoksi ja mikäli kivut jatkuvat vielä muutaman päivän ajan, vuoto runsautuu ja sen jälkeen rauhoittuu ja myöhemmin jälleen jatkuu, tulee uudelleen näyttille. Tuolloin ravinnotta ja suunnitellaan tarpeen mukaan kaavinta.

TAPAHTUMADIAGNOOSIT (DIAGNOOSI)

O02.1

Sikiön varhainen kuolema ja jääminen kohtuun

Lokakuu loppui siis hirvittävällä tavalla, ja marraskuun alku olikin jo täydellinen katastrofi.

Keskenmenon takia en voinut lähteä ystävieni Rosa Meriläisen ja Saara Särmän kanssa Rovaniemelle Suomalaisessa kirjakaupassa pidettävään

puhetilaisuuteen. Tarkoitus oli ollut, että minä haastattelisin Rosaa ja Saaraa heidän kirjastaan *Anna mennä!* ja he minua kirjastani *Autiopaikoilla*.

Aiemmin samalla viikolla olin saanut äärioikeiston touhuja seuraavalta kaveriltani vinkin, että kaksi äärioikeistolaisista aktivistia suunnitteli tulevansa Rovaniemelle kirjakauppaan kuvaamaan minua nettistriimiinsä. Tuleva Asianomistaja ja Suomen fasisistisen äärijärjestön Sisun Lapin piirin puheenjohtaja olivat keskustelleet asiasta Monokulttuuri FM -nimisessä Youtube-lähetyksessään lokakuun lopulla. Kolmas keskustelija, nimimerkkiä Paavo Tajukangas käyttävä bloggaaja, oli huomauttanut, ettei heidän kannattaisi kertoa oikeita nimiään.

Monokulttuuri FM 26.10.2016

Tajukangas: *Älä paljasta ittees kun meet sinne vaan.*

Toinen monokulttuurimies: *En tietenkään, mä sanon että mä oon Kansan Uutisista.*

>Naurua<

Tuleva Asianomistaja: *Toinen marraskuuta... Mä voisin tulla.*

Tieto hätkähdytti. Olin jo melko tottunut yleiseen mustamaalaukseen ja vihaisiin kommentteihin, mutta ajatus siitä, että äärioikeistolaiset tulisivat paikan päälle kuvaamaan minua, oli huolestuttava. Erityisen kuumottavalta se tuntui siksi, että sama porukka oli kiinnittänyt huomionsa minuun jo aiemmin.

Monokulttuuri FM:n tekijöitä oli neljä, ja heistä kolmen tiesin puhuneen tai kirjoitelleen minusta blogeissaan, sosiaalisessa mediassa, Youtubessa tai muualla. Heillä oli paljon seuraajia eri kanavillaan, ja Monokulttuurilla oli Youtubessa yli 2000 tilaajaa. Striimien katsojamäärät olivat usein tilaajamäärään verrattuna moninkertaisia, ja niiden kommenttiketjuissa seuraajat pudottelivat varsin pidäkkeetöntä rasismia ja vihaa. He myös lahjoittivat Monokulttuurin tekijöille rahaa Youtuben superchat-ominaisuuden avulla. Mitä äärimmäisempää puhetta striimeillä kuultiin, sitä enemmän tekijät tienasivat. Usein ruudussa näkyi myös vaalitilin numero.

Monokulttuurilaiset olivat erityisen närkästyneitä jutustani, joka oli julkaistu Ylen verkkosivuilla syyskuussa 2016. Sen otsikko oli ”Varoituslista valemedioista – älä luota näihin sivustoihin”. Tarkoitus oli tehdä suosituimpien vale- ja vihasivustojen nimet tutuiksi yleisölle, jotta he osaisivat suhtautua niiden juttuihin kriittisesti.

Vale- ja vihasivustot olivat tuolloin näkyvä ilmiö sosiaalisessa mediassa, erityisesti niistä suurimman ja suosituimman, mv-lehden, ansiosta. Sen vana-vedessä oli syntynyt lukuisia muita, joiden nimet tuskin soittaisivat hälytyskelloja, jos niiden sisältöä tulisi somessa vastaan. Ne näyttivät tarpeeksi uskottavilta, ja useiden sivustojen nimetkin kuulostivat ensi alkuun neutraaleilta: Nykysuomi, Uutismaailma, Asialehti. Moni ei erottanut niiden juttuja oikeasta journalismista, vaikka ne vain imitoivat uutisen

muotoa. Niiden todellinen tarkoitus oli levittää maahanmuuttovastaisuutta ja muukalaisvihaa. Sittemmin tutkijat ovat alkaneet kutsua näitä sivustoja vastamediaksi.

Yksi jutussa mainituista sivustoista oli Kansalainen, johon Monokulttuurilla oli läheiset suhteet. Kansalainen julkaisi Monokulttuurin lähetyksiä sivustolleen upotettuna, ja Paavo Tajukangas on vuosien ajan kirjoittanut sivustolle juttuja, tosin useilla eri nimi-merkeillä.

Varoituslistaani luettiin ja jaettiin huomattavan paljon. Maahanmuuttovastaisten sivustojen tekijöiden ja lukijoiden mielestä se oli pahinta, mitä olin koskaan kirjoittanut. Sain jutusta enemmän raivostunutta palautetta kuin mistään muusta jutustani koskaan. Olin ällistynyt. Sehän oli pelkkä lista. Myöhemmin opin, että monissa maissa valemedioita listanneet tutkijat ovat saaneet tappouhkauksia ja joutuneet vainon kohteiksi. Tällaiset jutut koetaan valemediaporukoissa ilmeisen haitallisiksi. Arvelen, että yksi syy on listojen näkyvyys hakukoneissa. Kun joku googlettaa itselleen ennestään tuntemattoman sivuston nimen, hän saattaa saada heti silmilleen tiedon, että kyseessä ei ole luotettava uutissivusto.

Näiden sivustojen lukijoille raivo taitaa herätä ihan puhtaasti siitä, että jollakulla on pokkaa nimetä heidän uutislähteensä valemediaksi. Heille ”valtamedia” on se, joka valehtelee.

Pian varoituslistajutun julkaisun jälkeen sain puhelun oudosta numerosta. En vastannut mutta katsoin numerotiedustelusta, kuka soittaja oli. Tunnistin nimen: tiesin hänet Monokulttuurin jäseneksi ja tunnetuksi äärioikeistolaiseksi, joka oli esimerkiksi soittanut Ylen uutispäällikölle, huoritellut tätä ja julkaissut puhelun netissä. Numero kuului Tulevalle Asianomistajalle. Blokkasin sen, koska en halunnut seuraavan julkisen häirikköpuhelun kohteeksi.

Äärioikeistoa seuraava kaverini kertoi, että Tulevalla Asianomistajalla on tapana mainita nimeni usein. Hän oli muun muassa puhunut minusta mielenosoituksissa. Viestin ydin oli aina sama: Vehkoo valehtelee. (No, siinähan on mukavan tarttuva allitteraatio.)

Kun en vastannut Tulevalle Asianomistajalle, seuraavaksi työhön ryhtyi Paavo Tajukangas. Tällä kertaa vastasin jostain syystä puhelimeen, vaikka en tunnistanut numeroa. Tajukangas esittäytyi jollakin toisella nimellä ja sanoi olevansa freelancetoimittaja. Hän halusi ”keskustella valemediajutustani”. Pian hänen sävynsä muuttui haastavaksi. Hän alkoi tiukata, millä perusteella olin määritellyt Kansalaisen valemediaksi ja olinko koskaan edes lukenut sivustoa. Olin tietenkin lukenut sitä paljonkin, etsinyt juttujen lähteitä ja tehnyt päätelmäni laajan todistusaineiston perusteella. Lopetin puhelun melko nopeasti.

Kävi ilmi, että Tajukangas oli äänittänyt keskustelun. Hän oli leikannut alusta oman esittäytymisensä pois ja julkaissut sitten äänitteen Youtubessa,

mv-lehdessä ja monilla muilla vihamielisillä sivustoilla. Sitten hän soitti samanlaisen häirikköpuhelun nuorelle toimittajalle, joka oli kääntänyt juttuni ruotsiksi Svenska Ylelle.

Lisäksi Tulevan Asianomistajan Puoliso kirjoitti jutustani blogiinsa tekstin otsikolla ”Ylen faktantarkistaja nolaa itsensä”. Hän antoi kansainväliselle valkoisten nationalistien kanavalle Red Ice tv:lle haastattelun minusta. Siinä hän sanoi, että ”Vehkoo on olevinaan faktantarkistaja”, ja esitti työstäni tyystin totuudenvastaisia väitteitä. Tähän on pitänyt sittemmin tottua.

Oli ilmeistä, että Monokulttuuri-kaksikko oli tulossa kirjakauppakeikalleni vain ja ainoastaan Valheenpaljastajan takia. He eivät olleet aikeissa hakea omistuskirjoituksia reportaasikirjaani, jossa matkustan teollisen ajan raunioille.

Otin yhteyttä Ylen turvallisuuspäällikköön. Hän kertoi Ylen aiemmista kokemuksista Tulevan Asianomistajan kanssa ja oli sitä mieltä, että minun pitäisi olla yhteydessä poliisiin. Puhuin asiasta Rosalle, joka tekijänäisena otti homman hoitaakseen ja soitti paikalliselle poliisiasemalle.

Rosa ja Saara matkustivat Rovaniemelle ilman minua. Samaan aikaan kun he istuivat junassa, Monokulttuurin kaksikko striimasi illanviettoaan Kemissä. Tuleva Asianomistaja toikkaroi pitkin katuja pukeutuneena kaapuun, jota hän kutsui burkhaksi. Monokulttuuri FM lähetti tapahtumat suorana Youtubeen.

Verenvuoto ei ollut vielä lakannut, kun sain tietää, miten Rovaniemen-keikka oli mennyt.

Saara kertoi puhelimesta, että äärioikeistolaiset olivat tosiaan saapuneet kirjakauppaan. He olivat olleet pettyneitä havaittuaan, etten ollutkaan paikalla ja että liikkeessä oli minun sijastani vartijoita ja virkavaltaa. He jäivät kuitenkin tilaisuuteen, ja Tuleva Asianomistaja esitti Saaralle ja Rosalle pari yleisökysymystä sen pohjalta, miten hän itse käsittää feminismiin. Toinen monokulttuurimies oli ilmeisesti kehottanut Tulevaa Asianomistajaa laittamaan kameran kiinni, kenties poliisin läsnäolon takia. Myöhemmin Tuleva Asianomistaja ilmoitti sosiaalisessa mediassa katuvansa, että oli totellut kaveriaan. Ei tullut contentia.

Kirjakauppatapahtuman jälkeen Saara ja Rosa olivat siirtyneet Kauppayhtiö-baariin, jonne olimme järjestäneet Feministisen kiroiluilman, tapahtuman, jossa feministit saavat vapaasti kirotta elämäänsä patriarkaatissa. Tapahtuman aikana he havaitsivat, että Tuleva Asianomistaja oli saapunut paikalle muutaman paikallisen viitankantajansa kanssa. He piilottelivat pimeässä sivupöydässä. Vasta illan päätyttyä kävi ilmi, että he olivat striimanneet koko tapahtuman nettiin.

Minun sijastani äärioikeistolaisten Youtube-striimeille päättyi siis koko joukko pahaa-aavistamattomia pohjoisen feministejä, jotka olivat tulleet puhumaan ilman sordiinoa ystävällisessä porukassa. Sellaisia kiroiluilmat nimittäin yleensä ovat.

Itse makasin kotona erittäin heikossa hapessa. Sitten tein sen, mitä 2010-luvun ihminen teki, kun

”MITÄÄN EI SAA ENÄÄ SANOA!”

Todellisuudessa Suomessa saa sanoa paljonkin: uhkailla ja huoritella voi ilman kummoista pelkoa vastuuseen joutumisesta. Natsiksi tai rasistiksi kutsumisesta voi joutua kuitenkin rikossyytteesen. Tässä kirjassa toimittaja Johanna Vehkoo kertoo, kuinka hänelle kävi juuri niin ja mitä siitä seurasi.

Oikeusjuttu on tositarina yhdestä kunnianloukkaus-oikeudenkäynnistä mutta myös paljon laajemmasta ilmiöstä. Netto-oikeisto on vedättänyt mediaa jo vuosikausien ajan, ja nyt sen kohteena on myös oikeuslaitos. Johanna Vehkoo pureutuu oman tarinansa kautta trollauksen mekanismeihin, verkkovihaan sekä sananvapauteen ja pohtii näiden vaikutusta demokratiaan.

kosmoskirjat.fi

99.1

ISBN 978-952-352-265-7

Kansi: Tero Ahonen